

Ləkaləkətə nga Bulusə ka ənji Afisa

¹ Wiinə ləkaləkətə ca dzə daciiki Bulusə. Masləkee əndə nga Yeesu *Aləmasiihu nə nyi makə sətə mwayi Əntanƒə. Agi nəhəpaanə nə nyi tuunə ənji nga Əntanƒə də Afisa, ənji goonƒa putə nga ləbənə goonə da Yeesu Aləmasiihu.

* ² Wa Əntanƒə Dəsənaamə da Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a ƒa koonə pwapoonə, təya vii koonə ndzaanə jamə.

Barəkaanə nga Əntanƒə ka ənjaakii

³ Dəlaamə də Əntanƒə Dii Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu! Acii kə pukyaƒərə ci kaamə barəkaanə ka shaƒə aasəkə moodəfaamə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu. ⁴ Daga Əntanƒə ma'ə matagamə duuniya maa, ta'i ci taamə kaama ndzaanə ka naakii dagi ləbənə gaamə da Aləmasiihu. Ma ta'i ci taamə, kaama shii ndzaanə malaabakii akəƚwaciikii yadə idəpaa uushi ashaamə. ⁵ Putə nga uudənaakii taamə, kə kavə ci taamə kaama ndzaanə ka manjeevənaakii daci Yeesu Aləmasiihu, makə sətə ƒii ci aniya nga ƒanə.

⁶ Dəlaamə də ci putə nga maɖuunə pwapootsaakii, waatoo putə nga viitə vii ci kaamə nga zaɓə daci moodə Uuzənaakii! ⁷ Də idənə nga Uuzənaakii upaa

* **1:1** 1.1 masləkee əndə: Gal. 1.1; Afisa: Slənə 18.19-21; 19.1. **1:3** 1.3 2.6; 2 Koor. 1.3. **1:4** 1.4 5.27; Yooh. 15.16; 17.24; 2 Tees. 2.13. **1:5** 1.5 Yooh. 1.12. **1:6** 1.6 Mat. 3.17; Rooma 5.2; Kwal. 1.13.

amə pərapaanə. Waatoo, kə upaa amə tifyaginə nga 'waslyakəənə gaamə. Maduunəkii ka shanə nə pwapoonə nga Əntanƒə! † ⁸ Lanə dʒii ci kaamə də patənə nga shiinaakii da mbeenaakii. ⁹ Də shiinaakii dʒii Əntanƒə sətə dʒii ci aniya nga ɗanə, kə ɓarii ci kaamə ma'umbee aniyaakii, waatoo ətə dʒii ci aniya nga mbu'utəginə daci Aləmasiihu. ¹⁰ Ka mbu'utəginə nə ci də aniyaakii maɗa mbu'ya saa'ikii, kaa ca shii dzatəgi də patənə nga uushi'inə ka hakii patə, uushi'iitə dadagyə da ənə ganə a duuniya patə, Aləmasiihu a ndzaanə ka gawa.

¹¹ Agi slənənə nə patənə nga uushi'inə makə sətə mwayi Əntanƒə. Ci ta'i taamə, kaama ndzaanə ka ənjaakii agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu. Ma ətə patə, putə nga moonakii, makə sətə dʒii ci aniya daga ka 'watəginə.

¹² Ma inə ənə ndzaanə ka təkəŋwanə nga ka nə ka Aləmasiihu ɗiya, a dəleenə də ɗuunuunə nga Əntanƒə. ¹³ Ma unə əsə, makə fii unə tə tantanyitə habara, waatoo, Njuni Habara ənə kira koonə luupaanə, kə vii unə goŋga ka Aləmasiihu. Wata Əntanƒə a ɗavə sagidaakii aashuunə də vii koonə Malaaba Ma'yanə ətə dʒii ci aləkawalə nga viinə. ¹⁴ Putə nga upaanə gaamə tə Ma'yanə nga Əntanƒə, ci ca ɓarii kaamə paŋgəranə oo'i, ka upaanə naamə sətə dʒii ci aləkawalə nga viinə ka

† **1:7** 1.7 pərəpaanə: Kwal. 1.13-14; idəna: Rooma 3.25-26; 1 Koor. 10.16; Af. 2.13; Kwal. 1.20; 1 Yooh. 5.7; Ibər. 8.6; pwapoonə: Af. 2.7. **1:9** 1.9-10 1.22; Kwal. 1.16,20. **1:11** 1.11 1.4; Rooma 8.28-29. **1:13** 1.13 4.30; 2 Koor. 1.22; Kwal. 1.5.

ənjaakii. Ətsə baarii kaamə əsə oo'i, ka viinə nə Əntanƣə dimwaanə ka ənjaakii. Dəlaamə də ɗuunuunaakii!

Də'wa ɳga Bulusə kaa ənjə a shii ɳgeerənə ɳga Əntanƣə

¹⁵ Putə ɳga ətsə ha'ə ɗiya, agi kuyiriinə nə nyi tə Əntanƣə, acii kə fii nyi habara ɳga vii gooɳga goonə ka Slandanə Yeesu, da makə sətə cuuna uudə tə patənə ɳga ənji ɳga Əntanƣə. ¹⁶ Paa nyi bədii agi kuyiriinə tə Əntanƣə putə goonə, nya buurətə tuunə agi də'waaki, ¹⁷ nya kədii acii Əntanƣə ɳga Slan-danaamə Yeesu Aləmasiihu, waatoo, maɗuunə Dəsənaamə dagyə, kaa ca vii koonə Ma'yanaakii ətə ca kavə tuunə ka ndzaanə macicirəkii, ca baarəgi koonə gooɳgaanə ɳga Əntanƣə, koonə shii tə ci. ¹⁸ Agi kədiinə nə nyi kaa nuunə a shii ɳɳənənə, una nee ka bərənəakii, koonə shii taa mi nə kanətə 'wii ci tuunə ka ci. ɳga'ə ka nyi əsə koonə shii taa mi nə maɗuunə barəkaanaakii ətə ɗii ci aləkawalə ɳga viinə ka ənjaakii;

¹⁹ una shii taa iitə nə laɳənə ɳga ɳgeerənaakii ashaamə ənə vii gooɳga. Ma ɳgeerənaakii ənə ca slənə ashaamə, mbərə mbərə nə ci da ɳgeeriitə ²⁰ slənyigi ci saa'itə maɗee ci ka Aləmasiihu agi maməətə ənja, ca ndzane ka ci dagyə da ciizəmakii. ²¹ Ma dagyə, Aləmasiihu ca da ɳwanɳuunə agyanə patənə ɳga uushi'iitə agintanƣə da i əpinə amatii, taa iitə nə

1:14 1.14 2 Koor. 1.22. **1:16** 1.16 Kwal. 1.3. **1:17** 1.17 5.17; Waɓ. 2.6; Kwal. 1.9-10. **1:18** 1.18 4.4; Kwal. 1.12. **1:19** 1.19-20 2 Koor. 13.4; Kwal. 2.12. **1:20** 1.20 Slənə 2.33; Kwal. 3.1.

baawəfatii patə. Kə palee məghərəvənə nga ləməkii ka taa ngutə ləmə ganə a duuniya, da duuniyatə na shi aakəŋwa patə. ²² Patənə nga uushi'inə, kə kavə Əntan̄fə kaa təya ndzaanə atsaə sədə Aləmasiihu, ca ndzaanə ka Slandanə nga patənə nga uushi'inə. Tə ci kavə Əntan̄fə ka ndzaanə ka nə nga Ikəliisiya. ²³ Ma Ikəliisiya, shishinə nga Aləmasiihu nə ci. Kə ndzaa ci manakii pasə də ndilə ndilətə ndzaanaakii. Ma Aləmasiihu, ci ca mbu'utəgi də patənə nga uushi'inə. †

2

Ənənə ka upaa kura əpinə

¹ Ma nga ŋukə, maməətəkii njuunə asəkə ədzəmuunə putə nga ghatə fanə goonə tə Əntan̄fə da 'waslyakəənə goonə. ² Ma ka saa'ikii, kə nyi'uunə bwaya rəgwa nga *duuniya, una nə'u ŋwan̄wə nga ginaajinyinə asəkəntan̄fə, ci ca tsəku ənjitə pooshi ka fanə tə Əntan̄fə. ³ Patənə gaamə, ha'ə makə ətsə njaamə ahadatii, ama ndzaanə makə sətə kadeesəkə kaamə, ama slənə sətə kadeesəkə ka shishinaamə, makə sətə mwayi amə. Amə maa, ka gəgərənə naamə mabətəsəkə nga Əntan̄fə makə nga hara ənji duuniya.

1:21 1.21 6.12; Rooma 8.38; Gal. 4.8-9; Kwal. 1.13,16,20; 2.9-10,15,20. **1:22** 1.22 1.10; 4.15; 5.23; Jab. 8.7; Kwal. 1.18; 2.19. † **1:23** 1.23 2.14,16,18; 4.1-16,25; 5.30; 1 Koor. 12.4-11,27; Kwal. 2.19; 3.15; manakii pasə: 3.19; 4.10. **2:1** 2.1 2.5. **2:2** 2.2 6.12; Yooh. 12.31; 14.30; Slənə 26.18; 1 Yooh. 2.16. **2:3** 2.3 5.6,8; Rooma 1.28; Kwal. 3.6.

⁴ Amma lanə nə Əntanfə agi nəhə təgunuunə nga ənja. Lanə ka dərəva əsə uu'i ci taamə.

⁵ Ma saa'itə njaamə maməətəkii asəkə ədzəmaamə putə nga ghatə fanə gaamə, kə vii ci kaamə kura əpinə ləbə da Aləmasiihu. Shiimə oo'i, də pwapoonə nga Əntanfə upaa unə luupaanə.

⁶ Dagi ləbənə gaamə da Yeesu Aləmasiihu madfee ci kaamə da i ci, ca dzanee kaama da i ci dagyə.

⁷ Ma dīi ci ha'ə, kaa ca baarii dūunuunə nga pwapoonaakii ka ca'ə ndəɲwə ndəɲwə. Ma ətsa, dagi uudəənə uu'i ci taamə daciai Yeesu Aləmasiihu.

⁸ Acii də pwapoonə nga Əntanfə upaa unə luupaanə dāgi vii gooŋga goonə. Ma ətsa, viinə nga Əntanfə,

⁹ əntaa putə nga gazhi'waanə goonə shaŋə. Ma dīi ci ha'ə, acii ga taa wu a lyaaməgi.

¹⁰ Əntanfə tagii taamə makə sənə dīi amə, ama upaa kura taganə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu, kaama dā dagwa sləna. Ma dagwa slənəkii, kə uugi ci tasəkapaanə kaamə, kaama slənə.

*Ləbənə gaamə rəɲwə agi nə'unə tə
Aləmasiihu

¹¹ Buurətəmə oo'i, ma unə, əntaa *Yahudiinə nuunə, ənjitə yadə *ryaminyanə nuunə. Maryamina ənji nə Yahudiinə. Ci dīi ɲgirə tii tuunə ka uushi zaβə. Wiitə boo, ma ryaminyaatsa, nga shishinə tanə, də ciinə ci

2:4 2.4 Rooma 8.39; 9.16; Yak. 5.11. **2:5** 2.5 2.8; Rooma 3.24; 6.13; Kwal. 2.13. **2:6** 2.6 1.3; Kwal. 2.12; 3.1. **2:7** 2.7 1.7; Rooma 5.20. **2:8** 2.8 Mat. 20.15; Yooh. 4.10; Slənə 15.11; Gal. 2.16. **2:9** 2.9 Rooma 3.28; 1 Koor. 1.31; 2 Tim. 1.9; Tit. 3.5. **2:10** 2.10 Tit. 2.14.

ənjə a da. * ¹² Ma nga nukə, pooshi unə shii tə Aləmasiihu. Pooshi unə nji ahada matafə ənji nga Əntanfə. Pooshi unə ahada ənjitə dīi Əntanfə ka tii aləkawala. Kə ndzaa unə ganə a duuniya, pooshi sətə kii unə nuunə davə, pooshi unə shii tə Əntanfə əsə. † ¹³ Amma ma nga əna, ləbə nuunə da Yeesu Aləmasiihu. Dzađə da Əntanfə njuunə, amma kə əncahatəgi ci duunə kədəhə putə nga idənə nga Aləmasiihu. ‡ ¹⁴ Acii Aləmasiihu ci saakii kira kaamə ndzaanə jamə də kavənə tə Yahudiinə da hara slikərənə kaa təya ndzaanə uushi rəjwə. Də shishinəkii uulagi ci dzəga nga daawaatə nji ahadatii. § ¹⁵ Kə uulagi ci bariya da alə'aadanyinə nga Yahudiinə kaa ca shii kabətə kura ənja ahada Yahudiinə da hara slikərənyinə, təya ndzaa uushi rəjwə agi ləbənətii da ci. Də ha'ə kira ci ka tii ndzaanə jamə. ¹⁶ Də əntənaakii ashī ənfwa ngerəgi ci daawaanə ahadatii. Də əntənaakii ha'ə əsə gəjūtəgi ci də slikərənyinə patə, təya ndzaanə shishinə rəjwə, ca ənyatəgi də tii aabii Əntanfə. ¹⁷ Ma shi ci, ka waaza Njuni Habara nga ndzaanə jamə ahada ənji da Əntanfə. Waatoo kə shi ci ka putə goonə, unə hara slikərənə ətsə nji dzađə dzađə da Əntanfə. Kə shi ci əsə ka Yahudiinə ətə dīi

2:11 2.11-13 Rooma 11.17. * **2:11** 2.11 5.8; ryaminyanə: Gal. 5.6; Fil. 3.3. † **2:12** 2.12 Rooma 9.4; 1 Koor. 15.19; Kwal. 1.21-22; 1 Tees. 4.13; pooshi ahada ənjitə dīi Əntanfə ka tii aləkawalə:2.19. ‡ **2:13** 2.13 2.17; 3.6; idəna: 1.7; Gal. 1.4. § **2:14** 2.14 ndzaanə jamə: 2.16; 4.3; Kwal. 1.20; uushi rəjwə 1.23; Rooma 10.12; 1 Koor. 12.13; Gal. 3.28. **2:15** 2.15 2 Koor. 5.17; Kwal. 2.14. **2:16** 2.16 1.23; Rooma 5.10; Kwal. 1.20-22.

kədəhə kədəhə da ci. ¹⁸ Amə patə, Yahudiinə da hara slikərənə, dacia Aləmasiihu upaa amə Malaaba Ma'yanə. Də ci upaa amə mbu'unə aabii Dəsənaamə.

¹⁹ Acii ha'ə, ma unə hara slikərənə, əntaa məshipətə ənji taa mu'uminə nuunə ma'ə. Ma ŋga əna, slanjii hanyinə nuunə da ənji ŋga Əntanfə. Toonə nuunə agi ənji yaakii. ²⁰ Kə ndzaa unə makə baŋgwatə kii ənji aanə faara. Ma faarakii, tii nə masləkee ənji da anabiinə. Aləmasiihu nə maɖuunə faaratə ca vii ŋgeerənə ka baŋgwakii. ²¹ Ci kəsətə baŋgwa patə ka hakii, baŋgwakii a gərə, ca ndzaanə ka malaaba ya ətə dīi ənji ka Slandana. ²² Agi ləbənə goonə da ci ghənyi Əntanfə tuunə ka hakii patə da hara ənji ka ha rəŋwə. Ma hatsa, asəkəkii nə Ma'yanə ŋga Əntanfə.

3

Slənə ŋga Bulusə ka putə ŋga hara slikərənə

¹ Putə ŋga ətsə ha'ə, agi d'anə nə nyi də'wa ka Əntanfə. Ma nyi Bulusə, əndə furəshina ŋga Yeesu *Aləmasiihu nə nyi ka puta goonə hara slikərənə. * ² Weewee kə fii unə oo'i, kə dīi Əntanfə pwapoonaakii ŋga vii ka nyi slənəna, kaa nya slənə ka putə goonə. ³ Kə ŋgiragi Əntanfə ma'umbee aniyaakii, ca baarəgi

2:17 2.17 Isaa. 57.18-19; Slənə 2.39. **2:18** 2.18 3.12; Rooma 5.2. **2:19** 2.19 2.12; 3.6; Ibər. 12.22-23. **2:20** 2.20 Mat. 16.18; 1 Koor. 3.10-11; Səniinə 21.14. **2:21** 2.21 1 Koor. 3.16. **2:22** 2.22 1 Piita 2.5. **3:1** 3.1-3 Kwal. 1.25. * **3:1** 3.1 əndə furəshina: 4.1; Fil. 1.7; Kwal. 4.18; Filim. 1.9.

ka nyi. Kə naahəcii nyi gi'u agyanə ətsa.
⁴ Mada ka janɡatənə nuunə sətə nyaahə nyi, ka shiinə nuunə oo'i kə paaratəgi nyi də ma'umbee uushi agyanə Aləmasiihu. ⁵ Ma nɡa nəkə, pooshi ənji sha bii ka əndə shiŋkinə ma'umbee sətə. Amma ma nɡa əna, kə nɡiragi Əntanƒə ka malaaba masləkee ənjaakii da anabiinə də Ma'yanaakii. ⁶ Ma ma'umbee səkii, ci nə: kə upaa hara slikərənə da *Yahudiinə patə tə barəkəatə dəkəpaa Əntanƒə ka ənjaakii. Kə ndzaa tii rəŋwə. Patə da i tii, aɡi upaanə nə tii sətə dʒii Əntanƒə aləkawalə nɡa viinə dəcii Yeesu Aləmasiihu daga fa Njunyi Habara. †

⁷ Ma Njunyi Habara, kə kavə Əntanƒə tə nyi ka ndzaanə ka əndə slənəkii. Ətsə patə, pwapoon-aakii dʒii ci ka nyi daga slənə nɡa nɡeerənaakii. ⁸ Taa nɡahi nyi palee də ətənə ahada ənji nɡa Əntanƒə, patə da ha'ə ka nyi dʒii Əntanƒə pwapoonə nɡa kərə Njunyi Habara agyanə laŋənə nɡa məghərəvənə nɡa Aləmasiihu ka hara slikərənə. ‡ ⁹ Də pwapoonaaakii əsə sləkee ci ka nyi, kaa nya kavə patənə nɡa ənji kaa təya nee makə sətə cii kəya mbu'utəgi də aniyaakii. Ma Əntanƒə əndə taga patənə nɡa uushi'inə, kə dəkəpaa ci ma'umbee aniyaakii fəzənyinə aarə'u aarə'u. ¹⁰ Ma dʒii ətsə patə, kaa madiigərə malaa'ikanyinə da uushi'iitə dadagyə a shii dəcii Ikəliisiya oo'i, laŋə ka dərəva nə

3:3 3.3 3.6. **3:4** 3.4 Rooma 16.24; 2 Koor. 11.6. **3:5** 3.5 Kwal. 1.26. † **3:6** 3.6 ma'umbee səkii: 1.9-10; 2.13-14,18-19; 3.9-11; Rooma 16.25; Kwal. 1.26-27. ‡ **3:8** 3.8 palee də ətənə: 1 Koor. 15.8-10; Gal. 1.13-16; Fil. 3.6-8; 1 Tim. 1.12-16. **3:9** 3.9 1.4.

hiima nga Əntanƒə. ¹¹ Də ha'ə mbu'utəgi Əntanƒə də aniyaakii dacia Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu, makə sətə shi ca dīi aniya nga ƒanə. ¹² Dagi vii goonƒa gaamə ka Aləmasiihu da ləbənə gaamə da ci dīi amə da baawəƒa nga dzənə aabii Əntanƒə yadə ngwalənə. ¹³ Acii ha'ə, agi kədiinə nə nyi tuunə, tuutəta'ə, ga ma'yanuunə a ngwalə acii nee unə nya sa cibə ha'ə makə ənə ka putə goonə. Ma cibəətsə patə, ka shii kərə duunə aakəŋwa.

*Shii uudənə nga *Aləmasiihu*

¹⁴ Putə nga ətsə ha'ə cii kya gərə'waanə akəŋwacii Daadə. ¹⁵ Ci ca ƒəkə ləmə ka taa ngutə slikərənə dadagyə da a duuniya. ¹⁶ Agi kədiinə nə nyi aciikii kaa ca ƒa slənə də maduunə baawəƒaakii, ca vii koonə ngeerənə a ədzəmuunə ka shaŋə dacia Ma'yanakii. ¹⁷ Agi kədiinə nə nyi əsə, kaa Aləmasiihu a upaa ha nga ndzaanə a ədzəmuunə dagi vii goonƒa goonə. Ha'ə əsə, agi kədiinə nə nyi aciikii kaa taa mi patə cuuna ƒa, ca ndzaanə agi uudənə. ¹⁸ Mada kə dīi ha'ə, ma unə da patənə nga ənji nga Əntanƒə, ka upaanə nuunə ngeerənə nga paaratəginə oo'i, ma uudənə nga Aləmasiihu, bwanə dərəva, magərəkii dərəva, kurəŋə dərəva əsə. ¹⁹ Ma uudənə ci Aləmasiihu a uudə taamə, pooshi ənji ka uudəgi shiinə patə agyanəkii. Amma nga'ə ka nyi koonə

3:10 3.10 1.21,23. **3:12** 3.12 Rooma 5.2; Ibər. 4.16; 10.19.

3:13 3.13 Kwal. 1.24. **3:14** 3.14 6.18-19. **3:16** 3.16 Kwal. 1.11. **3:17** 3.17 Yooh. 14.23; Af. 5.2; Kwal. 1.23; 2.7. **3:18** 3.18 Kwal. 2.2.

shii, una shii ndzaanə manakii pasə də ndilə-ndilətə ndzaanə ŋga Əntan̄fə.

²⁰ Ma Əndənə ca slənə ashaamə də ŋgeerənaakii, tə'i ci da baawəda ŋga da kaamə uushi palee ka sətə caama kədii taa sətə caama hiima. Duunətaamə tə ci. ²¹ Wa Ikəliisiya a duunətə tə ci agi ləbənətii da Yeesu Aləmasiihu taa guci patə ka ca'ə ndəŋwə ndəŋwə. *Aamiina.

4

*Uushi rəŋwə nə ənji nə'unə tə *Aləmasiihu*

¹ Acii ha'ə d̄ii əna, nyi əndə furəshina putə ŋga slənaaki ka Slandana, agi kədiinə nə nyi tuunə koonə dzə aakəŋwa də ndzaanə makə sətə 'wii Əntan̄fə tuunə koonə ndzaanə. ² Taa guci patə, hətəpaamə nuunə, goona da purətə han̄kalaanə, ndzaamə də sə'watənə, baarəmə uudənə goonə də tsaakəshinə ahadoonə.

³ Damə gəzhi'waanə ŋga kəsəpaa gəshinə goonə makə sətə vii Malaaba Ma'yanə ka ənjaakii, una ndzaanə agi jamənə. ⁴ Tə'i shishinə rəŋwə da Malaaba Ma'yanə rəŋwə, makə sətə d̄ii tə'i uushi rəŋwə caama ka nə ŋga upaanə, waatoo, ətə 'wii Əntan̄fə taamə kaama upaa. ⁵ Rəŋwə nə Slandana, rəŋwə nə vii goon̄ga gaamə da bapətisəma əsə. *

⁶ Rəŋwə nə Əntan̄fə, ci nə Dənə ŋga patənə ŋga ənji shiŋkinə, ci əsə nə

3:19 3.19 1.23; 5.2,25; 2 Koor. 5.14; Kwal. 2.9-10. **3:20** 3.20 Kwal. 1.29. **4:1** 4.1 3.1. **4:2** 4.2 5.2; Kwal. 3.12-13. **4:2** 4.2 Rooma 8.13; Gal. 6.8; Kwal. 3.9. **4:3** 4.3 2.14-16; Kwal. 3.14-15. **4:4** 4.4 1.23; 2.18. * **4:5** 4.5 Yooh. 10.16; 1 Koor. 8.6; bapətisəma: Mat. 28.19; Rooma 6.3-4.

Slandanə ɲga uushi'inə patə, ci ca slənə ashi patənə ɲga ənja, tə'i ci ashitii əsə. ⁷ Amma taa wu ahadaamə, kə upaa ci viinə hədfə hədfə makə sətə vii Aləmasiihu ka ci, kaa ca slənəgi. ⁸ Tə'i manaahəkii asəkə malaaba ləkaləkətə oo'i,

“Makə jaalii ci agyanə ənji daawaanaakii, kə ɲgirə ci aadəgyə da tii, ca da viinə ka ənji shiŋkinə.”

⁹ Ya əna, ya “kə ɲgirə ci aadəgya,” mi sanə cii kəya baara? Ci ca baarə, kə jimagerə ci aahanə aa panə zəku'i. ¹⁰ Ma əndətə jima aa panə, ci nə əndətə ɲgirə aadəgyə, ca pitəgi səkəntənfə kaa ca mbu'u taa dama patə. ¹¹ Ci nə əndətə dīi viinə ɲga slənə kama kama ka ənji shiŋkinə. Ca vii ka hara ənji slənə ɲga ndzaanə ka masləkee ənja. Hara ənji, ca vii ka tii slənə ɲga ndzaanə ka anabiinə, hara ənji təya ndzaanə ka ənji waaza ɲunyi Habara, hara ənji pastiinə da maliminə. ¹² Ma dīi ci ətsə patə, kaa ca shii tasəkapaə ənji ɲga Əntənfə, kaa təya slənə ka ci, ka shii ghənənə də shishinə ɲga Aləmasiihu, waatoo Ikəliisiya. ¹³ Ətsə patə, kaama shii ndzaanə rəɲwə agi vii goonɲa gaamə da shiinə gaamə tə *Uuzənə ɲga Əntənfə, ama ndzaanə ka mazəɲa ənja, ama ndzaanə ghəratə makə ɲga Aləmasiihu. ¹⁴ Ma dīi ətsə patə, acii gaama dīi uura manjeevənə, ama dzəgərə ka fa wabənə ɲga bwaya ənja, təya gəpətə taamə

4:6 4.6 1 Koor. 12.6. **4:7** 4.7 Rooma 12.3,6; 1 Koor. 12.11.

4:8 4.8 Jab. 68.19. **4:9** 4.9 Yooh. 3.13. **4:10** 4.10 1.23.

4:11 4.11 1 Koor. 12.28. **4:12** 4.12 1 Koor. 14.26. **4:13** 4.13

Kwal. 1.28.

də jarəwiitə ci təya latə, təya kavə taamə ka əgənə makə mədə taa dama patə. ¹⁵ Ma dəbee, uufəshaamə, amə wabə goonjaanə, kaama shii gərənə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu taa ka ŋgutə rəgwa patə, makə dīi ci, ma Aləmasiihu, nə ŋga Ikəliisiya nə ci. ¹⁶ Daciikii dīi shishinə patə magunukii ka hakii də tsakənə ŋga taa ŋgutə məgununə. Acii madə kə slənyi taa ŋgutə baladzanə ŋga shishinə makə sətə dəbee ca slənə, ka gərənə nə shishinə ŋga'ə, ca dzə də ghənə naakii nə dagi uufənə.

*Upaa kura əpinə agi ləbənə da *Aləmasiihu*

¹⁷ Wanyinə ka banə koonə agi ləmə ŋga Slandana, goona dzə aakəŋwa də ndzaanə makə ŋga hara ənja. Acii tə'i hara ənji ətə pooshi ndzaanatii kadeesəkə ka Əntanfə, hiimatii patə, pooshi ka nafanə. ¹⁸ Agi təkunə nə hanjalatii patə. Ma əpiitə ci Əntanfə a vii, paa tii ka upaanə, acii kə ndaləgi tii də moodəfətii, purətə-hanjaliiinə nə tii əsə. ¹⁹ Pooshi ayinə ma'ə agitii. Kə dzəgərə tii aagi bwaya ndzaanə də dfaada taa ŋgutə tsarə ŋga ajjinəənə yadə əpi səka. ²⁰ Ma ətsa, pooshi gi mbərə mbərə da sətə jigunyuunə ashii Aləmasiihu. ²¹ Kə shii nyi kə jigunyi ənji koonə agyanəkii. Makə dīi ci ənji nə'unə tə ci nuunə, kə jigunyi ənji koonə goonjaatə ashii Yeesu. ²² Kə bii ənji koonə, bwaseemə ka iirə ndzaanə goonə. Goona slənə makə ŋga ŋukə.

4:14 4.14 1 Koor. 14.20; Ibər. 5.13-14; Yak. 1.6. **4:15** 4.15-16 5.2. **4:15** 4.15 1.22. **4:16** 4.16 1.23; 2.21-22; 4.13,25; Kwal. 2.19. **4:17** 4.17-18 5.8; Rooma 1.21; 1 Piita 1.14. **4:19** 4.19 Kwal. 3.5.

Acii ma iirə ndzaanə goonə, ci ca kavə tuunə ka suuna uushi'inə nga jirakənə, ca saawee koonə. ²³ Ma ədzəmuunə da han̄kala goonə, tyasə see a ndzaa ci kurakii. ²⁴ Ngərəmə kura ndzaanə, koonə ndzaa ka ənji goon̄ga, malaabakii, waatoo kura taganə nga Əntan̄fə, koonə pusha tə ci.

²⁵ Acii ha'ə, pooshi ma'ə jaarakənə. Taa wu patə, wa ca wabə goon̄gaanə. Acii amə patə, ənji rənwə naamə ka hakii agi shishinə nga Aləmasiihu. ²⁶ Mad̄a kə bəzhi səkuunə, goona luuvə kaa mabətəsəkə goonə a kavə tuunə ka d̄a 'waslyakəənə. Ga uusəra a kula agyanə mabətəsəkə goonə. ²⁷ Goona kapaa rəgwa ka *Seetanə. ²⁸ Ma mahəra, wa ca bwasee ka hərənə, ca slənə naakii saakii də rəgwakii kaa ca shii upaa də naakii saakii, ca mbee ka tsakənə də maaghiinə. ²⁹ Goona d̄a məza wabənə. Amma ma d̄anuuna, d̄amə wabəətə ca tsakə ənja, ca ghənə tə tii makə sətə dibə, kaa sətə cuuna ba a ndzaanə dagwakii ka ənjitə ca fa tuunə. ³⁰ Goona bəzee ka səkə nga Malaaba Ma'yanə; acii ci nə sagida nga Əntan̄fə ashuunə, ci na baarii oo'i nga Əntan̄fə nuunə ka uusəra nga muudinə. ³¹ Bwaseemə ka patənə nga bwaya bwayaanə, da əndənə nga moodəfa, da bəzə səka. Goona waazə taa dzaanashinə ahadoonə taa sərəha. ³² Amma ma d̄anuuna, d̄amə nga'əənə ahadoonə, una

4:23 4.23 Rooma 12.2. **4:24** 4.24 'Wat. 1.26-27; 2 Koor. 5.17; Kwal. 3.10. **4:25** 4.25 4.16; Zak. 8.16-17; Kwal. 3.8-9. **4:26** 4.26 Yak. 1.19-20. **4:28** 4.28 1 Tees. 4.11. **4:29** 4.29 5.4; Kwal. 3.8; 4.6; Yak. 3.10. **4:30** 4.30 1.13-14; Isaa. 63.10; Gal. 5.25.

ndzaanə də nəhə təgunuunə, una tyaafyagishi makə sətə tifyagi Əntanƣə tuunə noonə daci Aləmasiihu.

5

Ndzaanə agi camənə

¹ Makə dii ci moodə manjeevənə ƣa Əntanƣə nuunə, tyasə see a ndzaa unə makə naakii.

² Ndzaamə agi uudənə makə sətə uu'i Aləmasiihu taamə, vigi ci nəkii ka Əntanƣə ka putə gaamə. Kə ndzaa ci makə sataka da ƣunyi mədədəranə. Satakakii əsə uudəgi səkə ƣa Əntanƣə. *

³ Makə dii ci ənji ƣa Əntanƣə nuunə, pooshi dibə aaləhiinə taa ƣgutə tsarə ƣa ajjiinəənə taa sərəhə uushi ƣa əndə a shigi ahadoonə.

⁴ Goona wabə sə ƣa ayinə. Pooshi dibə məza wabənə taa da buurənə də aləhiinə a shigi da moonə. Ma dəbee, kuyiriimə tə Əntanƣə.

⁵ Shiimə oo'i, ma ma'aləhiinə, taa ənji da ajjiinəənə, taa ənji sərəhə uushi ƣa ənja, pooshi tii ka upaa ha ƣa ndzaanə agi ƣwanjuunə ƣa Aləmasiihu da ƣa Əntanƣə. Aci ma sətə ci əndə a sərəhə aƣyanəkii, kə ndzaa səkii ka uuləmaakii ətsa.

⁶ Ga taa wu a kavə tuunə ka luuvə jirakənə. Putə ƣa uushi'iitə ha'ə nə mabətəsəkə ƣa

4:32 4.32 Mat. 6.14; 18.22-35; Kwal. 3.12-13. **5:1** 5.1 Mat. 5.48; 1 Yooh. 3.1. * **5:2** 5.2 3.17-18; 4.2,15-16; 1 Koor. 8.1; 2 Koor. 5.14; Gal. 6.10; Fil. 2.2; Kwal. 2.2; 3.14-15; sataka: Gal. 1.4; Ibər. 10.5-10. **5:3** 5.3-5 Gal. 5.19-21. **5:3** 5.3 Kwal. 3.5. **5:4** 5.4 4.29; Kwal. 3.8. **5:5** 5.5 Rooma 5.17.

Əntaŋfwa a kulya aagyane ənjitə pooshi ka fanə
 tə ci. ⁷ Acii ha'ə, ga taa mi a ləbə duunə da
 tsarə nga ənjitsa. ⁸ Ma nga nukə, agi təkunə
 shuuna nji. Amma ma nga əna, makə kə ndzaa
 unə ka ənji nga Slandana, agi camənə nuunə.
 Acii ha'ə, tyasə see a ndzaa unə ka ənji nga
 camənə. † ⁹ Acii camənə ca poo taa ŋgutə
 tsarə nga dagwa uushi. Ci ca poo dā uushi
 də rəgwakii, da gooŋgaanə əsə. ¹⁰ Damə
 gazhi'waanə nga shii sətə ca uudagi səkə nga
 Əntaŋfə. ¹¹ Ga taa mi a kavə tuunə ka dā sətə
 pooshi ka tsakənə tə ənja, waatoo, uushi'inə nga
 təkunə. Amma ma dānuuna, ŋgiragimə səkii
 paŋgəraŋə ka camənə. ¹² Ayi-ayi maa ka shaŋə
 nə dazə uushi'itə ci təya dāada ma'umbeekii.
¹³ Mada kə ŋgiragi ənji patənə nga uushi'itə
 ka camənə, ka neenə nə ənji ka uushi'inəkii
 paŋgəraŋə. ¹⁴ Acii bərənə ca baarəgi taa mi
 patə paŋgəraŋə. Ci dīi bii ənji oo'i,
 "Matsəfə ŋunyine, vədfəhu,
 madətə ka ha nga wa,
 kaa Aləmasiihu a bərə aashiku."

¹⁵ Acii ha'ə, ŋgərətəmə haŋkala. Goona
 ndzaanə makə madīikə ənja, amma ndzaamə ka
 mafyarə ənja. ¹⁶ Taa ŋgutə saa'i patə, slənəgimə
 ka ŋunyi rəgwa, acii ma zamanana, bwayakii.
¹⁷ Goona ndzaanə makə nga ənjitə yadə faryanə,

5:6 5.6 Rooma 1.18; Af. 2.3; Kwal. 2.4,8; 3.6. † **5:8** 5.8 nga
 nukə: 2.3,11-12; 4.17-18,22; Kwal. 3.7; Tit. 3.3; agi camənə: Yooh.
 8.12; Kwal. 1.13; 1 Piita 2.9. **5:9** 5.9 Gal. 5.22-23. **5:10** 5.10
 Rooma 12.2; 1 Tees. 5.22. **5:13** 5.13 Yooh. 3.20-21. **5:14** 5.14
 Isaa. 26.19; 60.1; Rooma 13.11; Yak. 5.8. **5:16** 5.16 Kwal. 4.5.

amma dʼamə gazhi'waanə ɲga paaratəgi də sətə ci Slandanə a moo una dʼa.

¹⁸ Goona kagi nuunə ka sa ənvwə. Ma ətsa, ka bərapaanə nə ci tuunə. Amma ma dʼanuuna, wa Malaaba Ma'yanə a ndzaanə pasə a ədzəmuunə.

¹⁹ Wabəshimə ahadoonə də kaala wanyanə kama kama ka dələnə də Slandana. Kamə wanyanə ka Slandana də dələnə də ci a ədzəmuunə.

²⁰ Kuyiriimə tə Əntanʼfə Dəsənaamə putə ɲga patənə ɲga uushi'inə. Kuyiriimə tə ci taa guci patə agi ləmə ɲga Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu.

Wabənə ka makinə da ɲguyirənə

²¹ Faməshimə ahadoonə putə ɲga dʼuunətənə goonə tə Slandana.

²² Ma unə makina, baneemə ka nuunə akəɲwacii ɲguyirənə goonə makə sətə cuuna banee ka nuunə akəɲwacii Slandana.

²³ Acii ma ɲgura, ci nə əndə da baawəda agyanə mi-naakii, makə sətə ndzaa Aləmasiihu da baawəda agyanə Ikəliisiya. Aləmasiihu ci saakii nə Maluu ɲga Ikəliisiya, waatoo shishinəkii.

²⁴ Acii ha'ə, tyasə see a fa makinə tə ɲguyirənətii makə sətə ci Ikəliisiya a fa tə Aləmasiihu.

²⁵ Unə ɲguyirənə əsa, uufəmə tə makinə goonə makə sətə uu'i Aləmasiihu tə Ikəliisiya,

5:17 5.17 1.17; Rooma 12.2. **5:18** 5.18 Wab. 23.31-35; Rooma 13.13. **5:19** 5.19-20 Jab. 33.2-3; Kwal. 3.16-17; Ibər. 13.15.

5:21 5.21-6.9 Kwal. 3.18-4.1; 1 Piita 2.18-3.7; 1 Tim. 2.1-13; Tit. 2.1-10; 1 Yooh. 2.12-17. **5:21** 5.21 1 Piita 5.5. **5:22** 5.22-24 Kwal. 3.18; Tit. 2.5; 1 Piita 3.1.

5:22 5.22 1 Koor. 14.34-35. **5:23** 5.23 1.22; 1 Koor. 11.3.

vigi ci əpinaakii ka putakii, ²⁶ ca kubəgi də ma'inə da də wabənaakii, ca laabagi ka Əntaŋfə. † ²⁷ Ma dii ci ha'ə, kaa ca ɲgərə Ikəliisiya da məghərəvənətə patə makə maɖanə camə yadə sə ɲga idəpaanə ashitə, yadə baavə ashitə, pooshi bwaya uushi ashitə əsə. ²⁸ Ha'ə nə ɲguyirənə əsə. Wa təya uudə makinatii makə sətə ci təya uudə shishinətii. Ma ɲgurətə ca uudə minaakii, naakii nə uu'i ci ətsa. ²⁹ Pooshi əndə sha kaaree ka shishinəkii, amma ka viinə nə ci ka shishinəkii zəma, ca hadagi, makə sətə ci Aləmasiihu a ɖa ka Ikəliisiya. ³⁰ Acii ma amə, toonə naamə ahada ənji ɲga shishinəkii. ³¹ Tə'i manaahəkii asəkə ləkələkətə oo'i, "Putakii ha'ə, wa ɲgurə a bwasee ka dii da məci, ca ləbə tii da minaakii, təya ndzaa shishinə rəɲwə."

³² Ma paaratəgi nyi, agi wabəətsa tə'i wabənə asəkə wabənə davə. Waatoo, ma paaratəgi nyi, agyanə Aləmasiihu da Ikəliisiya cii kəya wabə.

³³ Amma unə maa, da i koonə də wabəətsa! Taa ɲgutə ɲgurə patə, tyasə see a uudə ci tə minaakii makə naakii na. Taa ɲgutə minə patə əsə, tyasə see a fa ki tə ɲgurii.

6

Manjeevənə da mapoo tə tii

5:25 5.25-28 1.23; Kwal. 3.19; 1 Piita 3.7. **5:25** 5.25 3.19.
 † **5:26** 5.26 bapətisəma: Rooma 6.3-4; Tit. 3.5; Ibər. 10.22. **5:27**
 5.27 1.4; 2 Koor. 11.2; Fil. 1.10; Kwal. 1.22. **5:30** 5.30 1.23; 1
 Koor. 12.27. **5:31** 5.31 'Wat. 2.24. **5:32** 5.32 Səniinə 19.7.

¹ Unə manjeevəna, makə dīi ci ənji nə'unə tə Slandanə nuunə, famə tə mapoo tuunə. Ci nə matahu uushi nga d'anə. ² Wiinə *bariya nga təkəŋwanə ətə da i aləkawalə agyanəkii, waatoo "Fawə tə duu da muu. ³ Mada kə fii hə tə tii, ka d'anə nə ndzaanaaku nga'ə, ha gərə əpinə asəkə duuniya." ⁴ Unə dəsənətii əsə, goona baazee ka səkə nga manjeevənə goonə nga zabə. Amma ma d'anuuna, gərətəmə tə tii agi nə'unə, una dzalətə tə tii də dzəgunənə.

Wabənə ka maviinə da slanji na

⁵ Unə maviina, hətəpaamə nuunə ka slanji nuunə, una fa tə tii ka shaŋə. Damə ha'ə də rəŋwə a moodəfuunə. Ma ətsa, ka *Aləmasiihu cuuna d'a. ⁶ Goona d'a ha'ə wata ka rəgwa ginətii, kaa təya shii dəlaginə duunə. Amma ma d'anuunə, damə tə sətə ci Əntaŋfə a moo də rəŋwə a moodəfuunə, makə dīi ci maviinə nga Aləmasiihu nuunə. ⁷ Damə slənə goonə də moodasəka makə dīi ci ka Slandanə cuuna slənə. Əntaa wata ka əndə shiŋkinə. ⁸ Buurətəmə oo'i, ka viinə nə Slandanə shikwa taa ka wu, maviinə da dimuyinə patə putə nga dagwa slənətii.

⁹ Unə slanjiinə nga maviina, kərəmə tə maviinə də rəgwakii. Goona dza ka tii ŋgwalənə shaŋə. Buurətəmə oo'i, unə da maviinə goonə patə, nga Slandanə rəŋwə nuunə. Dəgə nə ci.

6:1 6.1 Kwal. 3.20. **6:2** 6.2-3 Dzək. 5.16. **6:4** 6.4 Kwal. 3.21. **6:5** 6.5-8 Kwal. 3.22-25; 1 Tim. 6.1-2; Tit. 2.9-10; 1 Piita 2.18-21. **6:6** 6.6 1 Koor. 7.22. **6:8** 6.8 2 Koor. 5.10; Kwal. 3.24-25.

Ci na dfa gəŋwanə taa ka wu patə yadə dfa kama kamaanə.

Sə ŋga paginə ŋga Əntanƒə

¹⁰ Yoo, wiinə səndə cii kya uudəpaagi koonə: wanyinə ka banə koonə, kəŋəmə ndihə ndihə agi ləbənə goonə da Slandana, una kəŋə dagi maduunə ŋgeerənaakii. ¹¹ Tasəkamə də

sə ŋga paginə ŋga Əntanƒə patə, koonə shii mbee ka kəŋənə ndihə, una dzagi jarəwiinə ŋga *Seetanə. ¹² Acii ma panə gaamə, əntaa da ənji shiŋkinə caama pa, amma da bwaya uushi'iitə agintanƒə da i əpinə amatii da ginaajinyinə da əntanƒənyinə caama pa agi mandə zamanana.

¹³ Acii ha'ə, ŋgərəmə sə ŋga pagiiitə vii Əntanƒə koonə patə, koonə ŋgavə, koonə shii mbee ka sə'watə panə ŋga ənji daawaanə uusəra ŋga panə. Ma ətsa, ka uudənə nə panə, unə ma'ə kəŋə ndihə ndihə yadə ŋgwalənə. ¹⁴ Acii ha'ə, ndzaamə matasəkakii agi goonƒaanə goonə makə sətə cuuna əgəgi ŋuunə. Ndzaamə ka

ənji goonƒa əsə, makə sətə cuuna ŋgərəvə kəjeerə tibisa a ədzəmuunə; ¹⁵ una ndzaanə matasəkakii makə sətə cuuna ŋgavə biibinə aasəduunə ka kərə Njunyi Habara ŋga ndzaanə jamə. ¹⁶ Taa guci patə, ŋgərəmə vii goonƒa goonə makə sətə cuuna ŋgərə kərəma aacii unə. Acii də ci mbee nuunə ka kəlagi patənə

6:9 6.9 Kwal. 3.25; 4.1; Yak. 2.1. **6:10** 6.10 Yooh. 15.5; 1 Koor. 16.13. **6:11** 6.11-17 2 Koor. 10.4; 1 Tees. 5.8; Isaa. 59.17.

6:11 6.11 Yak. 4.7. **6:12** 6.12 1.21; 2.2; 1 Piita 5.8-9. **6:13** 6.13 Rooma 13.12. **6:14** 6.14 Isaa. 11.5. **6:15** 6.15 Isaa. 52.7; Rooma 10.15.

nga avənyinə nga Seetanə. ¹⁷ Luumə luupaanə, una ngavə, makə sətə cuuna ngavə dara kəŋu ila aa nuunə. Nğərəmə wabənə nga Əntanfə, una slənəgi. Acii ci nə ngila purəjanə ətə ci Malaaba Ma'yanə a vii koonə. ¹⁸ Damə ətsə patə agi də'wa, una kədii tsakənə tuunə acii Əntanfə. Damə də'wa taa guci patə, makə sətə vii Malaaba Ma'yanə koonə baawəda nga dənə. Ndzaamə də məgigi ndihə, goona gugudə, dāmə də'wa taa guci patə putə nga patənə nga ənji nga Əntanfə. ¹⁹ Damə də'wa ka putaaki əsə, kaa Əntanfə a shii vii ka nyi wabənə nga banə ka ənja, kaa nya shii wabənə yadə ngwalənə, nya bagi ka ənji sətə ma'ə tii mashiimə agi Njunyi Habara. ²⁰ Ma nyi, taa ngahi a furəshina nə nyi, madəbama nga Yeesu nə nyi putə nga Njunyi Habaraakii. Damə də'wa ka putaaki, kaa nya shii mbee ka wabənə yadə ngwalənə agyanəkii makə sətə dəbee nya da.

Muudinə nga wabənə

²¹ Ma Tikikusə, moodə ndzəkəŋunə nə ci, əndə slənə də goonğa ka Slandana əsə, ka banə nə ci koonə habaraaki, una shii makə sətə ci slənaaki a dzə aakəŋwa. * ²² Ci dīi cii kya sləkee koonə ka ci, kaa ca dzə ka banə koonə habara geenə patə, ca shii tsakə koonə ngeerənə. ²³ Wa Əntanfə Dəsənaamə da Slan-danaamə Yeesu Aləmasiihu a vii ndzaanə jamə

6:17 6.17 Isaa. 40.2; Ibər. 4.12. **6:18** 6.18-19 3.14; Luka 18.1; Slənə 4.29; Rooma 15.30; Kwal. 4.2-4. **6:20** 6.20 3.2; 2 Koor. 5.20; Kwal. 4.4. * **6:21** 6.21 Tikikusə: Slənə 20.4; Kwal. 4.7-8; 2 Tim. 4.12; Tit. 3.12.

ka patənə nga ndzəkəŋushi'inə ənji nə'unə, təya kavə tuunə ka uufəshinə, təya tsakə koonə vii goŋgaanə. †

²⁴ Wa Əntəŋfə a dā pwapoonə ka patənə nga ənjitə ca uufə tə Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu də uufəətə pooshi ka əntənə.

† **6:23** 6.23 ndzaanə jamə: 2 Koor. 13.11.

Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə
Gude: Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə New Testament

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gude

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

56396c70-45d3-5118-be46-8c4c3fec34f1